

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

I slutet av 1800-talet började fackföreningarna ge viss ekonomisk hjälp till sina arbetslösa medlemmar. Den bestod till en början av ett resebidrag för att ge medlemmarna möjlighet att söka arbete på annan ort. På den tiden var städer ofta uppbyggda kring en industri. Försvann industrin så försvann också möjligheten till arbete på den orten.

Den första arbetslöshetskassan i Sverige var Typografförbundets a-kassa. Den startade sin verksamhet med reshjälp 1885. Då finansierades kostnaderna för a-kassornas verksamhet helt med medlemsavgifter. Det fick till följd att ersättningsnivåerna blev låga och reglerna för att få ersättning restriktiva. Arbetslösheten och framförallt säsongsarbetslösheten var betydande inom många områden. Eftersom kassornas ekonomi i allmänhet var svag påverkades ersättningens storlek och ersättningsperiodernas längd även vid små ekonomiska påfrestningar. För att få en effektiv försäkring krävdes hjälp utanför den fackliga rörelsen.

Den statsunderstödda försäkringen

Under 1920- och 30-talen tillsattes en mängd utredningar för att undersöka och ge förslag på hur en arbetslöshetsförsäkring med stöd från staten skulle kunna utformas. Dessa utredningar mynnade så småningom ut i ett förslag om en frivillig arbetslöshetsförsäkring med statsbidrag.

Den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen trädde ikraft 1935. För att en a-kassa skulle vara berättigad till statsbidrag skulle den antas som erkänd arbetslöshetskassa av tillsynsmyndigheten, som då var Socialstyrelsen. (Arbetsmarknadsstyrelsen (Ams) blev tillsynsmyndighet 1948 och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) övertog uppgiften 2004). En kassas verksamhet reglerades av stadgar som skulle stå i överensstämmelse med arbetslöshetskasseförordningen och som för att vara giltiga skulle registreras av tillsynsmyndigheten. Antalet medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna var 1935 cirka 41 000.

Grundvillkor för rätt till ersättning

För att ha rätt till ersättning krävdes att man fyllt 16 år, var arbetsför, oförhindrad att ta arbete och anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen.

Det krävdes också att det så kallade avgiftsvillkoret var uppfyllt. Avgiftsvillkoret var uppdelat i två delar; det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret och det tidsbestämda avgiftsvillkoret. Det första är det som vi idag kallar medlemsvillkoret och det andra är det som vi kallar arbetsvillkoret.

Det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret (medlemsvillkoret)

För att få ersättning krävdes att man betalt in 52 veckoavgifter eller tolv månadsavgifter. Avgift betalades endast för vecka då arbete utförts. Vid arbetslöshet eller långvarig sjukdom innebar det att villkoret inte kunde uppfyllas förrän medlemmen fick arbete på nytt och arbetat resterande tid. Det räckte med att villkoret var uppfyllt en gång under medlemstiden.

Avgiftsvillkoret hade till syfte dels att bidra till kassans fonduppbyggnad, dels att förhindra att personer försäkrade sig först när de visste att de skulle bli arbetslösa.

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

Det tidsbestämda avgiftsvillkoret (arbetsvillkoret)

Det tidsbestämda avgiftsvillkoret omfattade ursprungligen 26 veckoavgifter, men sänktes efter några år till 20 veckoavgifter, fem månadsavgifter, som avsåg arbetad tid under de tolv månaderna närmast före arbetslösheten. Villkoret skulle provas vid varje arbetslöshet som kontroll att den arbetslöse hade en aktuell anknytning till arbetsmarknaden.

- 16-års gräns
- Arbetsför/oförhindrad att ta arbete samt anmäld på arbetsförmedlingen.
- Avgiftsvillkoret
- Daghjälp två till sex kronor per dag

1935

Enligt 1934-års arbetslöshetskasseförordning var en arbetslös medlem skyldig att anmäla sig varje dag hos arbetsförmedlingen, för att kunna få ersättning, såvida det inte fanns särskilda skäl. Det kunde till exempel vara att det var lång väg till arbetsförmedlingen. Dispens från att besöka arbetsförmedlingen gavs med högst en vecka. Arbetsförmedlingen saknade resurser för att klara av alla besök och de obligatoriska besöken blev normalt cirka två per vecka. I mitten på 60-talet räckte det med ett personligt besök per vecka hos arbetsförmedlingen och från och med 1987 krävdes endast ett personligt besök, när man blev arbetslös, därefter när arbetsförmedlingen kallade. (Detta gäller fortfarande).

För att intyga att medlemmen var arbetssökande och anmäld på arbetsförmedlingen fanns ett så kallat karens- och kvittokort. Den sökande fick kortet stämplat med ort och datum. Alla dagar skulle vara stämplade för att ersättning skulle kunna betalas ut. Härav uttrycket som hänger med än idag "att gå och stämpla". Ansökan om ersättning var då muntlig i samband med att man lämnade över sitt karens- och kvittokort. Skriftlig ansökan om ersättning krävdes från september 1957, då karens- och kvittokortet ersattes av kassakortet.

Ersättningsperioder

I den första arbetslöshetskasseförordningen från 1934 angavs att ersättningsperioden fick ligga mellan lägst 90 ersättningsdagar upp till maximalt 120. Efter några år blev ersättningsperioden förlängd till 156 dagar. Ersättning kunde betalas ut för sex dagar per vecka. Antalet ersättningsdagar sänktes 1964 till fem per vecka.

Beräkning av ersättningsdagar

Försäkringen byggde på att medlemmarna var helt arbetslösa. Ersättningsrätt beräknades dag för dag och kallades daghjälp. Daghjälp betalades endast ut för dag då medlemmen var helt arbetslös och kunde som mest betalas ut för sex dagar per vecka (till 1964). Söndagar och med vissa undantag andra helgdagar betalades inte någon ersättning ut. Den normala arbetstiden var högst 48 timmar per vecka, det vill säga åtta timmar per dag i sex dagar. Den som arbetade del av dag fick inte någon ersättning för den dagen. Till exempel betalades tre dagshjälpsbelopp om en medlem arbetade tolv timmar per dag i tre dagar och var helt arbetslös i tre dagar. Detta trots att han hade arbetat mer än "normalt" under de dagar han arbetade. Man tog inte hänsyn till totalt arbetad tid under hela veckan.

Under vissa förutsättningar gavs från 1956 möjlighet att betala ut halv ersättning vid deltidsarbetslöshet.

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

Karens

Karensen var i början ett viktigt medel för att hålla försäkringens kostnader nere. Karensen var tillsammans med avgifterna den självrisik som medlemmarna fick stå för. Den ansågs även vara ett medel för att få de arbetslösa mer benägna att söka arbete.

Innan ersättningsperioden påbörjades skulle karens på sex dagar, motsvarande en arbetsvecka, avklaras under en ramtid av 14 dagar. Kassorna fick i sina stadgar föreskriva längre karens än sex dagar men den fick inte överstiga tre månader. Det var ovanligt att karensen översteg sex dagar. Ny karens skulle fullgöras varje gång medlemmen blev arbetslös. Dock inte om medlemmen blev arbetslös efter att ha arbetat under högst 18 arbetsdagar (tre veckor) eller efter sjukdom, barnafödande och värnplikt.

Karensen slopades 1989. Kostnaderna för detta betalades genom att kompensationsnivån sänktes från 91,7 procent till 90 procent av den tidigare dagsförtjänsten. Karensen infördes på nytt 1993. Det är värt att notera att kompensationsnivån trots det låg kvar på samma nivå som tidigare, det vill säga 90 procent av tidigare dagsförtjänst.

Ersättningsnivå

Den så kallade daghjälpens var 1935 den enda understödsformen och fick betalas ut med högst sex kronor och i regel inte understiga två kronor per dag. Undantag gjordes för kvinnor och medlemmar som ej uppnått viss i stadgarna angiven ålder. I dessa fall kunde daghjälp betalas ut med lägst en krona.

A-kassan fick välja mellan ett eller flera daghjälpbelopp inom de angivna gränserna. Statsbidraget utgick med högre procentuell andel till de lägre dagpenningbeloppen vilket ledde till att avgifterna för de högre beloppen blev jämförelsevis höga. Eftersom medlemmarna till en början fritt fick välja dagpenningklass valde de ofta en klass med låg dagpenning och låg avgift. Härigenom uppkom en viss underförsäkring.

Omräkningstabellen introducerades 1964 och arbetslöshetsförsäkringen övergick till ersättning fem dagar per vecka. Daghjälpens bytte samma år namn till dagpenning. Maximibeloppet höjdes med 20procent som en kompensation för minskningen av antalet ersättningsdagar per vecka.

1973-års lag om arbetslöshetsförsäkring

Arbetslöshetskassaförordningen från 1934 ersattes 1974 med Lag om arbetslöshetsförsäkring (ALF).

Medlemsvillkoret

Avgiftsvillkoret på tolv månader ändrades 1974 till att bli ett 12-månaders medlemsvillkor. Nu krävdes inte längre att medlemmarna utförde arbete i en viss mängd för att uppfylla villkoret, det räckte med att man varit medlem i kassan under minst tolv månader. För rätt till ersättning krävdes också att arbete utförts i viss omfattning (arbetsvillkor).

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

Arbetsvillkoret

Huvudregeln för att uppfylla ett arbetsvillkor blev nu att personen arbetat minst 5 månader inom en 12-månadersperiod, "ramtid". Även med arbete jämställd tid kunde nu räknas in i arbetsvillkoret, dock endast en gång.

Tillsynsmyndigheten beslutade 1976 om en uppmjukning av arbetsvillkoret. Det krävdes 75 dagars arbete fördelat på minst fem kalendermånader. Endast dag med minst tre timmars arbete kunde tillgodoräknas. Reglerna förändrades 1989 på så sätt att de 75 dagarnas arbete skulle vara fördelade på minst fyra månader. Kompensationsnivån sänktes då även, från 91,7 procent till 90 procent.

Ersättningsperiod

Begreppet ersättningsperiod skapades 1974. Maximitiden för ersättning förlängdes från 150 till 300 dagar. Medlem som fyllt 55 år innan ersättningsperioden på 300 dagar gått till ända fick ersättning 150 dagar till, totalt 450 dagar.

Normalarbetstid

I 1973 års lag fanns inte några generella regler för beräkning av normalarbetstid. Kassorna fick själva välja metod och de flesta kassorna valde att göra en genomsnittsberäkning av arbetstiden under de fem kalendermånader som låg till grund för prövningen av arbetsvillkoret.

Först 1981 fastställdes generella föreskrifter för hur normalarbetstiden skulle beräknas. Dessa innebar att om medlemmen haft en fast arbetstid under de tre månaderna som låg närmast före arbetslösheten så var det denna veckoarbetstid som skulle utgöra normalarbetstiden. Om veckoarbetstiden varierat under dessa månader skulle en genomsnittsberäkning göras. Beräkningen skulle göras på de fem månader som arbetsvillkoret uppfylldes under. Om det var till medlemmens fördel skulle normalarbetstiden fastställas på samtliga tillgodoräkningsbara kalendermånader inom ramtiden. En månad var tillgodoräkningsbar om medlemmen arbetat minst tio dagar och 70 timmar per månad.

Arbetsvillkoret förändrades 1989 till 75 dagars arbete fördelat på minst fyra månader. För att fastställa normalarbetstid och dagpenning användes en genomsnittsberäkning på de fyra senaste månaderna.

Nya regler för beräkning av normalarbetstid och inkomst kom 1992. Beräkningen skulle då göras på de tre kalendermånader under ramtiden som innehöll flest arbetade timmar. Hade medlemmen haft samma veckoarbetstid under månaderna skulle den tiden utgöra normalarbetstiden. Om medlemmen haft varierande arbetstid skulle normalarbetstiden fastställas med ett genomsnitt av den arbetade tiden under de tre månaderna.

- Förordning blir lag
- Medlemsvillkor
- Arbetsvillkor
- Ersättningsperiod 300 dagar

1974

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

1993

Januari 1993 höjdes dagpenningtaket till 598 kronor. Arbetsmarknadsåtgärden ALU, Arbetstlivsutveckling, infördes som en försöksverksamhet och avstängningsregler för ALU infördes också.

Vidare sänktes i juli kompensationsnivån från 90 procent av tidigare dagsförtjänst till 80 procent. Samtidigt sänktes dagpenningtaket från 598 kronor per dag till 564 kronor och den lägsta dagpenningnivån till 198 kronor.

Den automatiska höjningen av dagpenningtaket, med stöd av löneutvecklingen för industriarbetare, togs dessutom bort. Regeringen bestämmer högsta och lägsta dagpenning som skulle gälla.

Det här året infördes karensvillkoret igen efter att ha slopats 1989. Innan en ny ersättningsperiod kunde påbörjas skulle fem karensdagar fullgöras inom en ramtid av tolv månader. Det fanns även en övergångsregel för de som påbörjat sin ersättningsperiod innan villkoret trädde ikraft. Alla som var arbetslösa när karensvillkoret återinfördes skulle drabbas av detta.

- Dagpenningen höjs till 598 kronor
- ALU införs
- Kompensationsnivån sänks från 90 procent till 80 procent
- Högsta dagpenning sänks till 564 kronor
- Karensvillkor återinförs

1993

1994

Under året skedde stora förändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Den borgerliga majoriteten i riksdagen fattade beslut om förändringar som sedan revs upp av den socialdemokratiska regeringen efter valet i september. Den socialdemokratiska regeringen talade om att göra en "återställare" av försäkringen. EES-avtalet och en ny nordisk konvention om social trygghet började gälla från 1 januari.

Ny lag infördes

I juli infördes en ny lag - Lag om allmän avgift för finansiering av kontantförmåner vid arbetslöshet. Avgiften skulle bidra till att finansiera ersättningar som betalats till arbetslösa enligt Lagen om arbetslöshetsförsäkring (ALF) och Lagen om kontant arbetsmarknadsstöd (KAS-lagen). Avgift togs ut på inkomst av anställning och av annat förvärsarbete upp till 7,5 x basbeloppet. Avgiften utgjorde 1 procent av avgiftsunderlaget och var inbakad i skatttabellerna. Fyra arbetsmarknadskassor inrättades med uppgift att betala ut inkomstrelaterad ersättning till arbetslösa som uppfyllt avgiftsvillkor och arbetsvillkor men inte var medlemmar i några a-kassor. KAS-regionerna som funnits sedan 1974 hade det administrativa ansvaret för verksamheten.

Medlemsvillkoret

Under året ersattes medlemsvillkoret med ett avgiftsvillkor. En konsekvens av att medlemsvillkoret slopades var att det inte krävdes ett obrutet medlemskap för rätt till ersättning. Den som bytt arbetslöshetskassa hade rätt till fortsatt ersättning i samma ersättningsperiod även om inträdet i den nya kassan inte skedde omedelbart efter utträdet ur den gamla.

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

forts. 1994

För att vara ersättningsberättigad skulle man under tolv kalendermånader under en ramtid av 24 månader omedelbart före arbetslösheten ha betalt avgift enligt lagen om allmän avgift för finansiering av kontantförmåner vid arbetslöshet eller varit skyldig att betala sjömansskatt. Detta villkor skulle gälla fullt ut från 1 januari. Den som blev arbetslös 1 juli och då uppfyllde ett medlemsvillkor ansågs ha uppfyllt ett avgiftsvillkor. För den som inte uppfyllt ett medlemsvillkor och blev arbetslös räknades varje månad som medlem i a-kassan som en avgiftsmånad. Inträdesvillkoret för att bli medlem i de vanliga kassorna kvarstod.

Övergångsregler

Att byta ut medlemsvillkoret mot ett avgiftsvillkor krävde övergångsregler. De som blev arbetslösa och sökte ersättning under perioden från 1 juli till 30 september skulle ha uppfyllt ett avgiftsvillkor på sex månader. Om de sökte ersättning mellan 1 oktober och 31 december ett avgiftsvillkor på sju månader.

Arbetsvillkor

Vad gäller arbetsvillkoret gick man ifrån dagvillkoret till ett villkor som baserades på arbetade timmar per månad. Detta villkor gjorde att fler grupper fick svårare att kvalificera sig för ersättning, till exempel deltidsarbetande och ungdomar. Arbetsvillkoret kunde uppfyllas på två alternativa sätt, genom det allmänna arbetsvillkoret eller det särskilda.

Allmänt arbetsvillkor

Det allmänna arbetsvillkoret kunde enbart uppfyllas med reguljärt arbete eller betald ledighet och krävde minst 75 timmars arbete per månad under 5 månader. Alternativet var att man under 10 månader hade arbetat minst 65 timmar per månad. För att kunna få ersättning första gången man sökte ersättning krävdes ett uppfyllt allmänt arbetsvillkor.

Särskilt arbetsvillkor

I det särskilda arbetsvillkoret kunde förutom förvärvsarbete även jämställd tid inräknas. Om någon del av ett arbetsvillkor utgjordes av jämställd tid betraktades det som ett särskilt arbetsvillkor. Det särskilda villkoret gav inte rätt till 450 ersättningsdagar.

Första gången en person sökte ersättning krävdes att det allmänna arbetsvillkoret var uppfyllt. För att därefter få en ny ersättningsperiod krävdes ett särskilt arbetsvillkor. För att på nytt få ersättning, en tredje period, krävdes återigen ett allmänt arbetsvillkor.

Beräkning av dagsförtjänst

Även här fanns två alternativa beräkningssätt. Antingen kunde dagsförtjänsten baseras på inkomsten i det arbete där arbetsvillkoret uppfylldes eller på inkomsten av allt förvärvsarbete under ramtiden. En medlem som utförsäkrades före utgången av 1994 och som under perioden hade uppfyllt villkoren för en ny period fick en ny "oreducerad" ersättningsperiod på 300 alt. 450 ersättningsdagar utan avräkning.

Ersättningsnivå

Lägsta dagpenning höjdes från 198 till 245 kronor per dag. Högsta dagpenning låg kvar på 564 kronor.

- Medlemsvillkoret blir avgiftsvillkor
- Arbetsmarknadskassor
- Arbetsvillkoret blir "månadsvillkor"
- Lägsta dagpenning höjs från 198 kronor till 245

1994

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

1995

Medlemsvillkor

Medlemsvillkoret återinfördes 1995, 12 månader för anställda och 24 månader för egna företagare. Avgiftsvillkoret gällde enligt övergångsregler till och med den 30 juni. Det innebar att en medlem som blev arbetslös under våren 1995 ansågs uppfylla medlemsvillkoret med sju avgiftsmånader under 1994. Arbetsmarknadskassorna lades ned i och med utgången av 1994 och skulle vara helt avvecklade juni 1996.

Arbetsvillkor

Ett nytt arbetsvillkor infördes. För att uppfylla detta krävdes arbete i minst 80 dagar fördelat på minst 5 månader inom en ramtid på 12 månader.

Deltidsregeln

Begränsningar i rätten att deltidstämpla infördes. Regeln innebar bland annat att den som hade en tillsvidareanställning på deltid endast fick fyllnadsmarkera upp till heltid under en ersättningsperiod. Om tillsvidareanställningen på deltid kvarstod då ersättningsperioden var slut upphörde rätten att få ersättning, trots att ett nytt arbetsvillkor var uppfyllt.

Arbomutredningen

I juni tillsatte regeringen en utredning om arbetslöshetsförsäkringen. En enmansutredning med Birgitta Isaksson Perez. Målet med utredningen var en stabil arbetslöshetsförsäkring som skulle vara långsiktigt finansierad och som skulle tåla konjunktursvängningar. Utredningen skulle också studera förutsättningarna för en sammanhållen försäkring som innebar en integrering av arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet. Arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring skulle betonas.

Överklagandeinstans

AMS och Försäkringsöverdomstolen (FÖD) upphörde att vara överklagandeinstanser. De allmänna förvaltningsdomstolarna; Länsrätt, Kammarrätt och Regeringsrätt övertog arbetet. Som en följd av ändringarna i Förvaltningsprocesslagen fick nu kassorna en ny roll - att föra det allmännas talan i domstol

- ”Återställare”
- Medlemsvillkoret tillbaka
- Arbetsmarknadskassorna bort
- Nytt arbetsvillkor; dagvillkor
- Arbom-utredningen

1995

1996

Nu blev det återigen försämringar i försäkringen.

Kompensationsnivån sänktes till 75 procent av dagsförtjänsten. Orsaken till detta uppgavs vara det statsfinansiella läget och att en harmonisering av arbetslöshets- och socialförsäkringarna eftersträvades. Den högsta dagpenningen låg fortfarande på 564 kronor, en nivå som legat still sedan andra halvåret 1993. Den lägsta dagpenningnivån sänktes från 245 kronor till 230 kronor, vilket motsvarade det stödbelopp som KAS betalade ut.

Arbetsvillkor

Återigen förändringar vad gällde arbetsvillkoret! För att ha rätt till ersättning en första gång krävdes att arbetsvillkoret var uppfyllt enbart med förvärvsarbete - inte med så kallad jämställd tid. Dock kunde den som någon gång tidigare fått ersättning använda sig av jämställd tid för att uppfylla arbetsvillkoret.

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

forts. 1996

Skärpta regler

Avstängningstiderna skärptes. Den som avvisade ett lämpligt arbete utan godtagbara skäl avstängdes som längst under 60 ersättningsdagar. Den som slutade ett arbete på egen begäran avstängdes som längst under 45 ersättningsdagar. Detta var en avsevärd skärpning av avstängningsreglerna. Tidigare blev de som lämnade sin anställning utan godtagbara skäl eller avvisade ett lämpligt arbete avstängda från ersättning under 20 ersättningsdagar.

Det infördes även hårda sanktioner mot "fusk". Förutom återbetalning och fränkännande av ersättning i minst 130 ersättningsdagar var medlemmen tvungen att förvärvsarbeta minst 80 dagar innan ersättning återigen kunde bli aktuell.

Ny åtgärd

Möjlighet för äldre långtidsarbetslösa att få ett offentligt tillfälligt arbete - OTA, infördes från november. Ersättningen motsvarade dagpenningen från a-kassan plus 45 kronor per dag för den som fick åtgärden på heltid.

- Kompensationsnivån sänks från 80 procent till 75 procent
- Lägsta dagpenning sänks till 230 kronor
- "Rent arbetsvillkor" första gången
- Avstängningsreglerna skärps

1996

Från och med 1 juli 1997

Arbetsvillkor

Ett nytt arbetsvillkor infördes. Riksdagen ansåg att det tidigare villkoret, 80 arbetade dagar fördelade på minst fem månader, inte innebar en tillräcklig anknytning till arbetsmarknaden. Det nya villkoret kräver att den arbetslöse under en ramtid av tolv månader före arbetslösheten arbetat minst sex månader och minst 70 timmar per månad. Ett alternativt villkor infördes också. Där krävs att en person arbetat minst 45 timmar per månad i sex sammanhängande månader och att det totala antalet arbetade timmar uppgår till minst 450.

I och med att arbetsvillkoret förändrades påverkar detta även reglerna för ramtidsberäkning och beräkning av normalarbetstid.

Avgångsvederlag

Nya regler för avgångsvederlag infördes. Tidigare togs inte någon hänsyn till vederlagets storlek utan medlemmen var ersättningsberättigad då uppsägningstid enligt Lagen om anställningsskydd fullgjorts. Förändringen innebär att avgångsvederlaget räknas om till arbetad tid med utgångspunkt i vederlagets storlek. Detta divideras sedan med genomsnittlig månadslön för att få fram hur många månader vederlaget ska motsvara i arbetad tid.

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

forts. 1997

Nya arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Långtidsarbetslösa som fyllt 60 men inte 65 år och som beslutat sig för att lämna arbetsmarknaden, erbjöds tillfällig avgångsersättning (TAE). Ersättningen betalas ut fram till de får ålderspension. Resursarbeten infördes och en ny form av projekt introducerades. Det särskilda utbildningsbidraget (UBS) infördes som ett led i regeringens satsning på Kunskapslyftet.

- Förändringar i tre steg, 1/7, 29/9 och 29/12
- Arbetsvillkor - månadsvillkor igen
- Nya regler om studier
- Avgångsvederlag
- TAE
- UBS
- Företagare
- Kompensationsnivån höjs till 80 procent och dagpenningen höjs till 580 kronor
- Bisyssleregler

1997

Från och med 29 september 1997

Kompensationsnivån höjdes från 75 till 80 procent av tidigare dagsförtjänst. Högsta dagpenningnivån låg dock kvar på 564 kronor.

Nya, komplicerade, regler om studier infördes. Huvudregeln är att ersättning inte får betalas ut under studietid. I vissa fall kan dock studier med studiestöd och arbetslöshetsersättning kombineras.

Företagare kan nu få ersättning vid tillfälligt uppehåll i företagandet. Beräkning av dagpenning för företagare förändrades. Från att tidigare ha räknat på det bästa av de tre senaste årens inkomster ska nu en genomsnittsberäkning göras på de tre år som föregått avvecklingsåret. Om en person som tidigare haft en varaktig anknytning till arbetsmarknaden som anställd lägger ner sitt företag inom tolv månader kan normalarbetstid och inkomst istället grundas på anställningen.

I bisysslereglererna infördes beloppsbegränsningar. Tidigare krävdes endast att extraarbetet varaktigt hade utförts vid sidan av ett heltidsarbete. Nu krävs förutom detta att inkomsten i extraarbetet varit begränsad. Taket för inkomsten i extraarbetet sattes till 1400 kronor per vecka. Varaktighetsbegreppet utökades till att omfatta sex månader - det vill säga motsvarande arbetsvillkoret.

Högsta dagpenningen höjdes 29 december till 580 kronor. Lägsta dagpenningen höjdes till 240 kronor.

1998 En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring

Vi fick tre nya lagar som gäller arbetslöshetsförsäkringen:

- *Lag om arbetslöshetsförsäkring* som innehåller försäkringsbestämmelserna
- *Lag om arbetslöshetskassor* som reglerar den föreningsrättsliga delen
- och den så kallade *Införandelagen*.

Detta var resultatet av den så kallade Arbom-utredningen som lämnade sin slutrapport hösten 1996. Ett av målen med utredningen var att få en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. Tanken var att arbetslöshetsförsäkringen skulle bli tillgänglig för alla med en viss anknytning till arbetsmarknaden.

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

forts. 1998

Den nya sammanhållna försäkringen består av en grundförsäkring med ett grundbelopp och en frivillig försäkring med inkomstrelaterad ersättning.

Lagen om kontantarbetsmarknadsstöd (KAS) upphör att gälla. Tidigare kunde den som inte var med i någon a-kassa, eller inte varit med tillräckligt länge, få ersättning från KAS. Med den sammanhållna försäkringen får a-kassorna uppgiften att betala ut även grundbeloppet till sina medlemmar. Den som inte uppfyller ett arbetsvillkor kan istället söka ersättning med studerandevillkoret som grund. Ett sådant villkor fanns tidigare i KAS.

Studerandevillkoret

För att få ersättning krävs bland annat att ett arbetsvillkor är uppfyllt. Om en person inte har arbetat i den omfattning som krävs kan ersättning ändå betalas ut om studerandevillkoret är uppfyllt.

Den som avslutat en heltidsutbildning på minst ett läsår kan få ersättning från grundförsäkringen trots att arbetsvillkoret inte är uppfyllt. För ersättning krävs att utbildningen berättigat till studiesocialt stöd. Det krävs också att man efter utbildningen stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande eller arbetat i 90 dagar. Kvalifikationstiden (de 90 dagarna) måste ligga inom en ramtid på tio månader efter det att studierna avslutats. Den som uppfyllt studerandevillkoret kan även bli medlem i en kassa, inom vars verksamhetsområde man bedrivit studierna.

Alfa-kassan

En ny kompletterande a-kassa bildas, Alfa-kassan. Den ska fungera konkurrensneutralt mot befintliga a-kassor och vara en genomgångskassa till dess att man fått förankring på arbetsmarknaden och kan söka inträde i någon av bransch-kassorna. Till Alfa-kassan kan alla som uppfyller inträdsvillkoret genom arbete, eller studerandevillkoret, ansluta sig till den inkomstrelaterade försäkringen. Utöver denna del får Alfa-kassan i uppgift att betala ut grundbeloppet till den som inte är medlem i någon a-kassa.

Inträdesvillkoret

Inträdesvillkoret för att bli medlem i en a-kassa skärptes. Nu krävs arbete i genomsnitt 17 timmar per vecka i fyra veckor under en sammanhållen period av fem veckor samt att man fortfarande arbetar i samma omfattning.

Bisyssla

Inkomstgränsen i bisysslan höjdes från 1.400 kronor till 1.440 kronor per vecka vilket motsvarar sex grundbelopp.

Studier

Heltidsutbildning måste vara avslutad för att kunna hoppas över vid fastställande av arbetsvillkoret. Därmed begränsas möjligheten att få arbetslöshetsersättning under sommarferien för dem som inte avslutat sina studier.

- Allmän och sammanhållen försäkring
- Grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring
- Studerandevillkoret
- Alfa-kassan
- Inträdsvillkoret skärps
- Inkomstgräns i bisyssla höjs till 1.440 kronor per vecka

1998

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

1999

Året präglades av ett lugn på lagstiftningsområdet. De regeländringar som kom rörde i huvudsak det arbetsmarknadspolitiska området.

2000

”En förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt”

I augusti 2000 infördes förändringar inom arbetsmarknadspolitiken som förstärker kravet på att den arbetssökande aktivt måste söka arbete. Tillsammans med den arbetssökande upprättas en handlingsplan på arbetsförmedlingen för att underlätta jobbsökandet. Med anledning av att regeringen anser att arbetslinjen behöver stärkas inrättas aktivitetsgarantin. Garantin riktar sig till dem som fyllt 20 år och som är eller riskerar långtidsinskrivning hos arbetsförmedlingen, det vill säga att man har varit aktuell på arbetsförmedlingen i 2 år eller mer. Den som deltar i aktivitetsgarantin får aktivitetsstöd.

Deltidsarbetslösa ska kunna behålla sitt arbete och resterande tid erbjudas aktivitet inom aktivitetsgarantin. En arbetssökande ska när som helst under ersättningsperioden kunna anvisas till garantin. Aktiviteter inom garantin ska kunna hoppas över och i det fall det rört sig om reguljärt arbete läggs det till grund för att uppfylla ett nytt arbetsvillkor.

Lämnar aktivitetsgarantin gör den som har reguljärt arbete mer än sex månader, påbörjar reguljär utbildning som inte berättigar till aktivitetsstöd eller själv väljer att lämna den.

Inom ramen för aktivitetsgarantin finns ett nytt särskilt anställningsstöd för personer som är 57 år eller äldre och som är eller riskerar långtidsinskrivning. Det särskilda anställningsstödet förutsätts underlätta för dessa personer att åter komma ut på den reguljära arbetsmarknaden.

- Arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt prop.139
- Aktivitetsgarantin införs
- Handlingsplaner för att underlätta jobbsökeri
- Aktivt arbetssökande del av grundvillkoret

2000

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

2001

Ändringar från den 5 februari

”En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring”

Handlingsplan

Nytt är att handlingsplanen räknas in som grundvillkor för rätten till ersättning. Det vill säga, för att ha rätt till a-kasse ersättning ska den sökande inom tre månader i samråd med Af medverka till att en handlingsplan upprättas. Handlingsplanen ska innehålla de rättigheter och skyldigheter den sökande har. Där ska också framgå vilka krav som ställs utifrån den sökandes förutsättningar när det gäller sökaktivitet och aktuella sökområden, det vill säga både yrkesmässigt och geografiskt.

Under de första 100 dagarna i ersättningsperioden finns möjlighet för den arbets-sökande att begränsa sitt sökområde till yrkesområde och geografiskt närområde. Efter 100 dagar vidgas sökområdet både yrkesmässigt och geografiskt.

Handlingsplanen anger även vad som är att anse som lämpligt arbete respektive arbetsmarknadspolitiskt program. I handlingsplanen framgår även konsekvenserna av att avvisa sådana erbjudanden.

Arbetsvillkor

Ersättningsperioden blir nu 300 dagar för alla, oavsett ålder. En person som uppfyller ett nytt arbetsvillkor under pågående period kan beviljas en ny ersättningsperiod på 300 dagar när perioden löpt ut. Om den arbetssökande inte uppfyller ett arbetsvillkor när ersättningsperioden löpt ut och inte heller enligt arbetsförmedlingen bör erbjudas en aktivitet i aktivitetsgarantin, kan ersättningsperioden förlängas med längst 300 ersättningsdagar. Här krävs inget nytt arbetsvillkor.

Reguljärt arbete, arbete med lönebidrag, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare, anställning inom Samhall AB ligger till grund för ett arbetsvillkor. Detsamma gäller fullgjord totalförsvarspåbudsplikt eller uppburen föräldrapenning, dock tillsammans högst två månader. Däremot återkvalificerar inte längre deltagande i arbetsmarknadspolitiska program till en ny ersättningsperiod. Anställning med anställningsstöd återkvalificerar dock till ny ersättningsperiod undantaget anställning med särskilt anställningsstöd.

Nedsättning av dagpenning

En ny sanktion införs ”Nedsättning av dagpenning”. Förändringen innebär en period av nedsättning av dagpenningen vid ett avvisande, det vill säga när en person avvisar lämpligt arbete/arbetsmarknadspolitiskt program eller om den sökande orsakat att anställning inte kommit till stånd. Vid det första avvisandet sätts dagpenningen ned med 25 procent under 40 ersättningsdagar. Vid ett andra avvisande under samma ersättningsperiod sätts dagpenningen ned med 50 procent under 40 ersättningsdagar. Vid det tredje avvisandet inom samma period upphör ersättningsrätten och ett nytt arbetsvillkor måste uppfyllas för att åter få rätt till ersättning.

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

forts. 2001

Avstängning

Avstängningsreglerna gäller fortfarande när någon lämnat sitt arbete utan giltig anledning eller skilts från arbetet på grund av otillbörligt uppförande. Den som avstängts från ersättning vid två tillfällen inom samma ersättningsperiod har vid ett tredje tillfälle inte rätt till ersättning förrän han eller hon därefter uppfyllt ett nytt arbetsvillkor.

Överhoppningsbar tid

De arbetsmarknadsprogram som inte återkvalificerar till ny a-kasseperiod utgör överhoppningsbar tid. Även tid med starta eget bidrag utgör överhoppningsbar tid. En tidsbegränsning införs av den överhoppningsbara tiden. Den blir begränsad till att omfatta längst 7 år.

Studerandevillkoret

För den som är under 20 år när ramtiden för studerandevillkoret gått till ända införs en förändring. Under förutsättning att den sökande har fullföljt en treårig gymnasieutbildning förlängs ramtiden fram till 20-årsdagen.

Inträde

Tidigare praxis blir lagreglerad. Inträdet i a-kassan har skett första dagen i den kalendermånad som förvärvsarbete påbörjades. Inträdet bör emellertid inte anses ha skett före den första dagen i den kalendermånad som ansökan om medlemskap görs. Vidare gäller att den som redan är medlem i en a-kassa men arbetar i en annan kassas verksamhetsområde, inte på nytt behöver uppfylla villkoret arbete 17 timmar per vecka i minst 4 veckor under en sammanhängande period av 5 veckor för att få byta kassa.

Utträde

Om en medlem anses ha utträtt ur arbetslöshetskassan på grund av bristande betalning ska kassan direkt efter att ha fattat beslutet om utträde omgående informera den enskilde om beslutet. Beslutet som rör rätten till medlemskap kan omprövas av kassan och får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Ändringar från den 2 juli

Förhöjt belopp

Ett nytt begrep införs "Förhöjt belopp". Under de första 100 ersättningsdagarna kan inkomstrelaterad dagpenning betalas ut med förhöjt belopp. Höjningen är högst 100 kronor det vill säga högst 680 kronor per dag. Tillsvidareanställda på deltid kan som längst få förhöjt belopp under 20 veckor.

Samordning sker med aktivitetsstöd och särskilt utbildningsbidrag vilket innebär att tillsammans får högst 100 dagar med förhöjt belopp betalas ut.

Höjt "golv"

För den som har heltidsarbetat höjs grundbeloppet och den lägsta inkomstrelaterade ersättningen till 270 kronor per dag. Höjningen av grundbeloppet innebär att inkomstgränsen vid godkännande av bisyssla höjs till 1.620 kronor i genomsnitt per vecka.

- Handlingsplanen del av grundvillkoret
- Begränsat sökområde i 100 dagar
- Ersättningsperioden 300 dagar för alla åldrar
- Möjlighet till förlängning av ersättningsperiod
- Nedsättning av dagpenning
- Arbetsmarknadsprogram återkvalificerar ej till ny a-kasse period
- Praxis för medlemsinträde har blivit lag
- Förhöjd dagpenning
- Höjt "golv"

2001

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

2002

Den 1 juli höjs lägsta respektive högsta dagpenning.

Grundbeloppet och den lägsta ersättningen i den inkomstrelaterade försäkringen höjs till 320 kronor för den som före arbetslösheten har arbetat heltid

Den högsta dagpenningen höjs med 100 kronor till 680 kronor. Det förhöjda beloppet höjs till 730 kronor.

Offentlighet och sekretess

Reglerna om offentlighet och sekretess blir tillämpliga när det gäller a-kassornas prövning av ersättningsärenden.

A-kassornas verksamhet med arbetslöshetsförsäkringen förs in i bilagan till sekretesslagen. Uppgifter i ärenden om medlemskap, kassornas interna organisation och administration omfattas inte av de nya reglerna.

Uppgiftsskyldigheten mellan a-kassorna, CSN och försäkringskassorna regleras så att uppgifter kan lämnas utan hinder av sekretess.

- Grundbelopp och lägsta dagpenning höjs till 320 kr
- Högsta dagpenning höjs till 680 kr
- Det förhöjda beloppet höjs till 730 kr
- Från och med 1 juli omfattas a-kassorna av reglerna om offentlighet och sekretess
- Elektroniskt informationsutbyte av uppgifter mellan a-kassorna, försäkringskassan och CSN lagregleras.

2002

Från och med inkomståret 2002 (2003-års taxering) blir avgiften till arbetslöshetskassan och fackföreningen till viss del avdragsgill.

2003

Aktivitetsgarantin

Från och med den 1 september infördes förändringar för dem som deltar i aktivitetsgarantin. Vissa övergångsbestämmelser infördes för dem som hade påbörjat garantin före den 1 september.

- Nya regler för arbetslösa som deltar i aktivitetsgarantin
- Sänkt tak i sjukförsäkringen för arbetslösa

2003

I korthet innebar förändringarna att den som börjar i aktivitetsgarantin inte har rätt att återgå till en påbörjad ersättningsperiod i arbetslöshetsförsäkringen. Endast arbete utfört efter inträdet i garantin får räknas med vid uppfyllandet av arbetsvillkoret.

Dagpenning till den som deltagit i aktivitetsgarantin får, om det är till fördel för den sökande, lämnas med samma belopp som aktivitetsstödet under tiden i aktivitetsgarantin. Denna möjlighet gäller den som ansöker om ersättning inom 12 månader från det att den sökande lämnade garantin.

Ett särskilt studerandevillkor (19 § ALF) infördes för en arbetssökande som i enlighet med handlingsplanen lämnat aktivitetsgarantin för heltidsstudier. Detta villkor innebär att arbetslöshetsersättning lämnas utan att den sökande uppfyller arbetsvillkoret om sökanden genomgått och avslutat en utbildning på heltid om minst ett läsår och som berättigar till studiestöd.

Historik om

Arbetslöshetsförsäkringen

forts. 2003

Ersättning kan lämnas enligt grund- eller inkomstbortfallsförsäkringen. I det särskilda studerandevillkoret finns ingen kvalifikationstid, som i studerandevillkoret i övrigt, där- emot ska ersättning sökas inom tio månader från det att studierna avslutats.

Sänkt tak i sjukpenningen för arbetslösa

Från och med den 1 juli infördes en bestämmelse om att den som är arbetslös inte ska få sjukpenning med högre belopp än taket i arbetslöshetsförsäkringen.

2004

Från och med den 1 januari upphör Ams att vara tillsynsmyndighet för a-kassorna. En ny myndighet har bildats, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF. Den nya myndigheten lokaliseras till Katrineholm. IAF får ansvar för granskningen av arbetslöshetskassorna och arbetsförmedlingarnas kontrollfunktion i arbetslöshetsförsäkringen. Ams svarar fortfarande för utbetalning av statsbidrag till a-kassorna.

Från och med den 1 oktober införs en avgift för de som får grundbelopp utbetalt av Alfa-kassan utan att vara anslutna dit. Syftet är att öka rättvisan mellan de som får grundbeloppet och är medlemmar/anslutna och dem som inte är det. Avgiften sätts till 6 kronor och ska motsvara ett belopp som i stort uppgår till den genomsnittliga medlemsavgiften till arbetslöshetskassorna.

Den 1 september utfärdar IAF nya föreskrifter angående begreppet "lämpligt arbete". I sak innebär föreskrifterna inte några större förändringar mot de kommentarer som tidigare fanns till lagtexten. Syftet med att utfärda föreskrifter har varit att öka likformigheten i kassornas bedömningar av lämpligt arbete.

I föreskriften poängteras det att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Sökanden måste redan från första arbetslösa dagen försöka undanröja hinder som begränsar möjligheten att kunna ta ett arbete. Vidare ändras begreppet "lokal bundenhet" till "geografiskt begränsat sökområde". Det begränsade sökområdet innefattar ett sökområde där bortovaren är högst 12 timmar per dag. Om sökanden av familjeskäl är hindrad att utöka sitt sökområde efter de 100 första dagarna kan han/hon få ytterligare skälig tid att få bort hindret. Om hindret skulle uppstå efter de 100 första dagarna av ersättningsperioden kan sökanden också få skälig tid att få bort hindret. Sökanden måste ta hjälp av sociala myndigheter och/eller hälso- och sjukvården för att få bort hindret.

2005

Intygshanteringen av E301 och E302 förs över från IAF till a-kassorna den 1 januari. För den som inte är medlem i någon a-kassa utfärdar Alfa-kassan intygen.

2006

Den avgift som Alfa-kassan införde 2004 för de som får grundbeloppet utan att vara anslutna höjdes från 6 till 7 kronor 1 januari.

- IAF blir ny tillsynsmyndighet för a-kassorna
- Avgift till Alfa-kassan införs vid utbetalning av grundbelopp
- Nya föreskrifter om "lämpligt arbete"

2004